

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ
ÜLKE RAPORU
(Meyve Sebze Mamulleri Sektörü Açısından)

ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ GENEL SEKRETERLİĞİ
ARGE ŞUBESİ

2019

İÇİNDEKİLER

1. GENEL EKONOMİK DURUM	3
2. BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN DIŞ TİCARETİ	5
3. TÜRKİYE İLE TİCARET	9
4. BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN MEYVE SEBZE MAMULLERİ SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	12
5. İŞ ADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	16
KAYNAKLAR	18

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ

1. GENEL EKONOMİK DURUM

BAE, 1996 yılından bu yana Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ), 1998 yılından beri onyedinci arap ülkesinden oluşan Pan-Arab Serbest Ticaret Alanı'nın (PAFTA) ve ayrıca Arap Körfezine kıyısı bulunan 6 arap ülkesinden meydana gelen Körfez İşbirliği Konseyinin (KİK/GCC) üyesidir.

Serbest piyasa ekonomisinin hakim olduğu BAE'nin ekonomik zenginliği büyük ölçüde petrol ve doğal gaz üretimine ve ihracatına dayanır. Sektörün GSYİH içindeki payı yaklaşık %37'dir.

Dünya finansal krizi ve en büyük ithalatçısı Çin ekonomisinin yavaşlaması ve son olarak 2014 yılının ikinci yarısından itibaren petrolün uluslararası piyasa fiyatında yaşanan %50 oranındaki düşüş BAE ekonomisini de (hidrokarbon ihraç gelirini) olumsuz etkilemiştir. Bu çerçevede, sanayi üretimi ve ihracatı da bu dalgalanmalardan doğrudan etkilenirken, harcamalar, tüketim, ithalat dolaylı biçimde etkilenmiştir. İç faizler yükselmiş, kredi piyasası daralmış, piyasadaki para miktarı azalmıştır.

Global finansal kriz ve akabinde petrol fiyatının düşmesinden dolayı cari işlemler fazlası ve bütçe gelirleri azalmıştır. Büyüme hızının yavaşlamasıyla birlikte ekonomi küçülmüştür. Bütçe gelirlerini artırabilmek için, IMF ile de istişare edilerek, 2015 yılında (sıkı) mali ve parasal politikalarla bazı tedbirler yürürlüğe konulmuştur. Bu tedbirler; akaryakıt desteğine/subvansiyona son vermek, kamu kuruluşlarına hibe ve kaynak transferlerini sınırlandırmak, faizleri yükseltmek, kamu harcamalarında tasarrufa gitmek, elektrik ve su tüketim fiyatlarına zam yapmak şeklinde olmuştur.

Federal Hükümet ayrıca, petrol fiyatının düşmesinden kaynaklanan gelir düşüşünü telafi etmek amacıyla 2018 yılında %5 oranında KDV'yi yürürlüğe koymuştur. Öte yandan, küresel finansal kriz nedeniyle azalan yabancı sermaye ve doğrudan yatırımı artırmaya yönelik (bazı iş alanlarında kurulacak şirketlerde yabancı ortaklık payının artırılması, iflas kanununun/çek düzenleme mevzuatının değiştirilerek cezaların hafifletilmesi ve daha liberal hale getirilmesi gibi) mevzuat değişiklik çalışmalarına devam edilmektedir.

Dünya ekonomisindeki küçülmeden menfi etkilenen BAE ekonomisi (gsyih), 2017 yılında %2,6 oranında büyümüştür. 2018 yılında %3,1 ve 2019 yılında ise %3,4 oranında (düşük seviyede) büyüme öngörülmektedir. (IMF)

BAE, milli geliri (GSYİH) ile Ortadoğu ve Afrika ülkeleri içinde Suudi Arabistan ve İran'dan sonra en büyük üçüncü ekonomi, kişi başı milli gelir sıralamasında ise Katar'dan sonra ikinci ülke konumundadır.

Merkez Bankasının 2015 yılında 94 milyar\$ olan toplam uluslararası rezervi 2016 yılında 85 milyar dolara gerilemiştir.

Federal Hükümet, 2018 yılı federal bütçesini 14 milyar Dolar (51,4 milyar Dirhem) kabul etmiştir. Cüzi miktarda bütçe açığı öngörülmüştür. (2018 yılı Federal Kamu Bütçesi <https://www.mof.gov.ae/en/resourcesAndBudget/federalBudget/Pages/budget2018.aspx>)

BAE, cari işlemler dengesi fazla veren bir ekonomidir, ancak son yıllarda yaşanan global kriz ve petrol fiyatı düşüşünden kaynaklanan gelir azalmasıyla birlikte cari fazlada azalma sözkonusudur.

BAE ekonomik büyüme hedefine yönelik olarak federal (ve yerel bazda) stratejik kalkınma planlarını yürürlüğe koymuştur. Kalkınma programlarının ortak özelliği, ekonomiyi petrol ve doğalgaza bağımlı olmaktan çıkarmak ve gelir kaynaklarında çeşitliliği sağlamaktır. Böylelikle, milli üretim (gsyih) içindeki enerji harici sektörlerin payını artırılması hedeflenmiştir. Kalkınmada öncelik verilmesi planlanan başlıca sektörler; havacılık ve uzay, bilgi teknolojileri, yenilenebilir enerji, ulaşım, turizm, sağlık ve ihracat odaklı sanayi ile petrokimyadır. Ayrıca, elektrik kullanımının azaltılması da hedeflerden biridir. Bahsekonu Stratejik Kalkınma Planları şunlardır; “BAE 2021 Ulusal Vizyonu (<https://www.vision2021.ae/en>) ve “Abu Dhabi 2030 Ekonomik Vizyonu”dur.

Ticaret ve Piyasa

BAE'de ticaret düzenlemeleri liberal niteliktedir. İç piyasa rekabetçi, fiyata duyarlı ve dışa açık bir pazardır. Bölgedeki diğer ülkelerin de önemli ölçüde mal ve hizmet tedarik ettiği veya temin ettiği bir ticaret merkezi konumundadır. Pazarın bu özelliğinden dolayı, ülkede her ülkeye ait ürün bulmak mümkündür. Ülkede tarım ve sanayi üretimi yetersiz olduğundan, ihtiyaçların büyük bir bölümü ithalat yoluyla karşılanmaktadır. İthal ettiği başlıca ürünler motorlu taşıtlar, elektrik ve elektronik ürünler, mücevherat, parfüm ve kozmetik ile gıdadır. En büyük tedarikçileri Çin, Hindistan ve ABD'dir.

Nitekim, başta Amerikalı ve Avrupalı büyük firmalar olmak üzere çok sayıda yabancı firma, özellikle ülkenin ticaret merkezi konumunda olan Dubai'de temsilcilik açmak suretiyle, BAE pazarının yanısıra diğer Körfez ülkeleri ve yakın Afrika ve uzak asya ülkelerine ait piyasaları buradan takip etmektedir. Dubai, rekabetin çok yoğun olduğu bir serbest pazardır.

Dubai, bulunduğu coğrafyada ticaret, finans ve turizm merkezi (hub) olma stratejisi izlemektedir. Pazar/nüfus olarak küçük olduğundan, dış ticareti “re-export”a dayanmaktadır. Liman ve serbest bölgelerinde altyapı ve hizmet anlayışı gelişmiştir. Kalkınmada Hong Kong ve Singapur'u örnek almaktadır. Başlıca satış yaptığı pazarlar; İran, Irak, Hindistan ile Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleridir. Kayda değer sayıda İran kökenli nüfusun ve işadamlarının yaşadığı Dubai, İran'a uygulanan uluslararası ambargonun kaldırılmasını Dubai ekonomisi için olumlu bir gelişme olarak değerlendirmektedir. Re-export, enerji ürünleri satışı haricinde, önemli bir dış ticaret geliridir. İran, Irak ve Hindistan başlıca re-export pazarlarıdır.

Ekonominin petrol ve doğalgaza bağımlılığının azaltılmasına yönelik olarak Hükümetin sektörel üretim ve yatırımların çeşitlendirilmesi çabaları olumlu karşılanmakta, özellikle turizm (sağlık turizmi dahil), emlak, finans ve sağlık gibi sektörlerde yatırım yaptığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, “Abu Dhabi 2030 Planı-

<https://www.ecouncil.ae/en/pages/default.aspx> çerçevesinde 200 milyar dolar değerinde yatırım yapılması ve ülke milli gelirinin %64'ünün petrol dışı sektörlerden oluşması öngörülmektedir. Nitekim, ülke gelir kaynaklarını çeşitlendirmeye yönelik devlet politikası ve özel sektörde yaşanan canlanma neticesinde, petrol-dışı gelirlerin geçmiş yıllara göre, milli gelirdeki payı gittikçe artmaktadır.

2008 yılında etkisini gösteren küresel ekonomik krize kadarki dönemde BAE ekonomisindeki genişlemede, hidrokarbon ihracat gelirlerindeki artışın yanısıra, ülkedeki yerli ve yabancı yatırımlardaki ve özel tüketimdeki artışın da etkisi olmuştur. Böylece, ülkede yaşayanların refahı artmış, kredi olanaklarından yararlanma kapasitesi yükselmiş, hızlı nüfus artışının etkisiyle iç tüketimde de hızlı bir artış meydana gelmiştir.

Ayrıca, BAE Hükümeti son dönemde elde ettiği deneyim ve sermaye birikimi sayesinde dış pazarlarda yatırıma yönelmiştir. Hükümet sahip olduğu kamu şirketleri aracılığıyla çeşitli ülkelere telekom ve sanayi şirketleri ile bankalar satın almaktadır. Ayrıca, bahse konu kamu şirketlerinin liman, serbest bölge işletme, turizm ve gayrimenkul geliştirme gibi projeler aracılığıyla gelişmekte olan ülkelere yatırım yapmaya yöneldiği dikkati çekmektedir.

Dünya Bankasının 2017 yılı Temmuz ayı araştırmasına göre; 190 ülke içinde BAE, iş yapma kolaylığı açısından 21, yeni bir işe (ticari faaliyete) başlama kolaylığı açısından ise 51. sırada yer almaktadır.

2. DIŞ TİCARET

BAE toplam dış ticaret hacmi 2015 yılında 620 milyar Dolar olup; 333 milyar dolarlık ihracat, 287 milyar Dolarlık ithalat gerçekleştirmiştir. İhracatında hidrokarbon (petrol, petrol ürünleri ve doğalgaz) önemli yer tutmaktadır. İthalatında ise makinalar, kıymetli taşlar ve motorlu taşıtlar önde gelen sektörlerdir.

Ülkenin Dış Ticareti (1000 dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat
2013	379.488.768	294.966.918
2014	380.339.616	298.611.277
2015	333.362.350	287.024.848
2016	298.650.942	270.882.074

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

BAE dış ticareti (petrol hariç), başta Dubai Emirliği olmak üzere, re-export ağırlıklı bir yapıya sahiptir. Çeşitli ülkelere gelen mallar, BAE üzerinden farklı pazarlara ulaştırılmaktadır. Re-eksportta en büyük pazarı Hint Yarımadası ve Körfez ülkeleri (Irak ve İran dahil) oluşturmaktadır.

İhraç edilen başlıca ürünler sektörler itibarıyla; hidrokarbon (gtip:27), mücevherat (gtip:71), metaller (gtip: 76 & 74-alüminyum ve bakır), plastikler (gtip:39), elektrik ve elektronik ürünler (gtip:85), makinalar (gtip:84) ve motorlu taşıtlardır (gtip:87).

Tablo 1: Birleşik Arap Emirlikleri'nin İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	Ürünler	2015	2016	2017
2709	Hampetrol	33.786.877	32.999.367	49.316.338
2710	Petrol yağları (akaryakıt)	14.099.270	9.668.120	25.172.537
7108	Altın (işlenmemiş/yarı işlenmiş)	16.253.350	16.471.012	20.736.606
7102	Elmaslar	12.181.355	12.812.656	8.440.424
2711	Doğalgaz	4.482.853	2.891.512	8.393.935
7601	Alüminyum (işlenmemiş)	4.650.892	4.480.998	5.631.098
7113	Mücevherat	10.985.119	11.821.439	4.338.632
3901	Etilen polimerleri	1.766.091	3.292.737	3.433.241
7408	Bakır teller	881.569	1.047.874	1.268.247
3902	Propilen	381.921	930.278	1.018.207
	Genel Toplam	333.362.350	298.650.942	162.572.237

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Hidrokarbon (gtip:27) ihracatının toplam ihracatı içindeki payı 2013 yılında %33 iken, 2014 yılında %28'e ve 2015-2016 döneminde ise %15'e kadar gerilemiştir.

İthalat genel olarak %5 oranında gümrük vergisine tabidir. Gümrük vergisi, ürünün CIF bedeli üzerinden tahsil edilmektedir.

İthali yasak ve kontrol altındaki ürünler listesine www.dubaicustoms.gov.ae adresinden de erişim sağlanabilmektedir.

BAE gümrük vergi oranları ayrıca AB Komisyonu web sayfasında da (http://madb.europa.eu/madb/datasetPreviewFormATpubli.htm?datacat_id=AT&from=publi) yayınlanmaktadır.

Gıda ürünleri ithalatında ürünün standardı, ambalajı ve ambalajı üzerinde “üretim tarihi ve son kullanım tarihinin” belirtilmiş olmasına bilhassa dikkat edilmektedir. BAE’de ürün standartlarından sorumlu kurum ESMA’dır (www.esma.gov.ae).

Tablo 2: Birleşik Arap Emirlikleri’nin İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	Ürünler (ilk15)	2015	2016	2017
7108	Altın (işlenmemiş, yarı işlenmiş olanlar)	25.508.002	32.173.042	13.798.251
8517	Telefon cihazları	8.952.377	9.895.102	11.249.690
7113	Mücevherat (altın ve pırlanta)	7.219.447	7.270.929	10.770.377
8703	Binek Otomobiller	13.763.125	11.697.895	9.430.158
7102	Elmaslar	11.389.470	12.544.472	8.373.376
2710	Mineral yakıtlar (benzin, motorin, fuel-oil)	1.139.751	2.349.749	6.882.985
8802	Hava taşıtları (uçaklar, helikopter)	5.700.826	8.501.578	4.919.082
8411	Turbojetler	3.954.785	5.248.703	4.710.157
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri	2.489.967	2.352.419	4.038.151
8708	Motorlu taşıtların aksam ve parçaları	1.901.196	1.957.513	2.044.200
3004	Tıbbi ilaçlar	1.978.239	2.038.344	1.750.264
8481	Borular, kazanlar, depolar için valfler	2.030.382	1.470.802	1.450.399
8528	TV alıcıları, Video Monitorları ve projektörler	802.863	740.895	1.292.942
7403	İşlenmemiş Bakır alaşımları	1.332.718	1.589.713	1.222.064
8544	İzole edilmiş teller, kablolar	1.103.011	1.144.638	1.211.888
	Genel Toplam	287.024.848	270.882.074	192.343.815

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

İthalatında önde gelen başlıca sektörler; Kıymetli taşlar/mücevherat (gtip:71), makinalar (gtip:84), elektrik ve elektronik ürünler (gtip:85), hava taşıtları (gtip:88), motorlu taşıtlar ve yedek parçaları (gtip:87), petrol ürünleri (gtip:27), plastikler (gtip:39), hazır giyim (gtip:61 & 62), demirçelik (gtip:73 & 72) ürünleridir.

Tablo 3: Birleşik Arap Emirlikleri'nin İhracatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

Ülkeler (ilk 10)	2014	2015	2016
Tayvan	89.780.381	46.640.474	41.350.848
Hindistan	12.984.199	10.568.516	11.255.496
Iran	17.034.843	10.814.281	8.810.493
İsviçre	5.601.376	4.131.837	7.424.957
Irak	13.221.535	6.772.238	5.364.000
Umman	6.048.046	5.494.224	5.147.875
Suudi Arabistan	15.721.502	6.591.564	4.762.661
Belçika	4.788.901	4.103.435	4.528.376
Hong Kong	5.019.088	4.054.191	3.744.675
Çin	2.879.613	2.512.929	3.662.749
Genel Toplam	380.339.616	333.362.350	298.650.942

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Tablo 4: Birleşik Arap Emirlikleri'nin İthalatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

Ülkeler (ilk 10)	2014	2015	2016
Çin	45.002.963	22.845.146	22.424.487
ABD	23.997.532	19.334.455	20.587.014
Hindistan	22.088.030	17.859.649	18.669.359
Almanya	14.079.091	11.931.541	12.594.494
Japonya	13.978.325	10.396.851	9.659.325
İtalya	7.323.337	5.504.859	5.414.613
İngiltere	9.174.332	6.171.677	5.196.702
G. Kore	9.968.451	5.277.773	4.769.821
Türkiye	4.351.942	3.418.962	4.661.408
Suudi Arabistan	4.860.690	3.952.018	4.473.662
Genel Toplam	298.611.277	287.024.848	270.882.074

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

RE-EXPORT:

BAE (özellikle Dubai) re-export merkezidir. Yılda yaklaşık 100 milyar\$ tutarında komşu ve çevre ülkelere re-export işlemi yapılmaktadır. Re-export edilen başlıca ürünler telefon cihazları, elmas, mücevherat, yolcu ve eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar ile bunların aksam ve parçaları, kozmetik ve temizlik ürünleri ile hazır giyim ve ayakkabıdır.

İran, Suudi Arabistan, Irak, Hindistan ve Hong Kong başta olmak üzere, çevre ülkeler (Kuveyt, Bahreyn, Mısır, Afganistan, Pakistan, Singapur) re-export yapılan pazarlardır.

3. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye-BAE dış ticaret hacmi 2015-2017 döneminde yükseliş trendine girmiştir. 2017 yılında 14,7 milyar dolarla rekor seviyeye ulaşmıştır. İkili ticaret, 2014 yılı haricinde, geçmiş yıllarda Türkiye lehine fazla vermiştir. İki ülke arasındaki ticaret, Türkiye lehine fazla vermektedir. Bu durumda, BAE'den petrol ithal edilmemesi önemli etkindir.

Tablo 5. Türkiye-Birleşik Arap Emirlikleri Dış Ticaretinin Yıllara Göre Seyri (1000 Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2007	3.240.940	470.092	3.241.410	+3.240.470
2008	7.975.400	691.202	8.666.602	+7.254.198
2009	2.898.839	667.857	3.566.696	+2.230.982
2010	3.332.885	698.421	4.031.306	+2.634.464
2011	3.706.654	1.649.456	5.356.110	+2.057.198
2012	8.174.607	3.596.545	11.771.152	+4.578.062
2013	4.965.630	5.384.468	10.350.098	-418.838
2014	4.655.710	3.253.024	7.908.734	+1.402.686
2015	4.681.255	2.008.690	6.689.945	+2.672.565
2016	5.406.993	3.701.153	9.108.146	+1.705.840
2017	9.184.210	5.669.922	14.854.132	+3.514.288

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Türkiye'nin BAE'ne sektörel bazda ihracatında; kıymetli taşlar/metaller (gtip:71), hava taşıtları aksam ve parçaları (gtp:88), petrol ürünleri (gtip:27) ile makineler ve elektrikli cihazlar (gtip: 85+84), demirçelik (gtip:72) ilk sıralarda yer almaktadır.

Tablo 6: Türkiye'nin Birleşik Arap Emirlikleri'ne İhracatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

	Ülkeler (ilk 10)	2015	2016	2017
7108	altın (işlenmemiş)	857.247	1.618.860	5.398.816
7113	mücevherci eşyası ve aksamı	1.168.767	1.436.343	1.359.982
2710	petrol yağları	569.791	357.818	826.155
8802	helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil)	0	43.466	161.011
5702	dokunmuş halılar	65.879	69.987	69.686
7214	demir veya alaşımsız çelikten çubuklar	522.587	407.917	56.42
6802	yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar	49.247	49.022	52.006
9403	diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	39.854	42.387	37.393

8537	elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar,	27.259	40.352	36.312
7216	demir veya alaşımsız çelikten profiller	50.906	33.636	32.277
	Genel Toplam	4.681.255	5.406.993	9.184.210

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

2017 yılı ihracatının ürün bazında ilk iki sırasını (%73'ünü) işlenmemiş altın ve mücevherat oluşturmuştur.

Türkiye'nin 2017 yılı ihracatında BAE, Almanya ve İngiltere'nin ardından 3. sırada yer almıştır.

Türkiye'nin BAE'den yaptığı 2017 yılı ithalatında işlenmemiş (külçe) altın ilk sırada (%89) almaktadır.

Tablo 7: Türkiye'nin Birleşik Arap Emirlikleri'nden İthalatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	Ürünler (ilk 10)	2015	2016	2017
7108	Altın (işlenmemiş)	1.499.290	3.133.380	4.933.342
7601	İşlenmemiş alüminyum	174.018	126.914	140.669
7113	Mücevherat	92.407	82.312	123.063
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	91.26	106.489	66.041
2710	Petrol yağları	97	58.862	50.521
3902	propilen (ilk şekillerde)	47.073	47.701	39.082
7207	Demir/alaşımsız çelikten yarı mamuller	32	9.095	31.471
7602	alüminyum döküntü ve hurdaları	8.541	12.639	22.223
7102	Elmaslar	13.041	20.251	17.76
8481	Muslukçu, borucu eşyası (basınç düşürücüsü, termostatik valf vd)	153	2.386	9.176
	Genel Toplam	2.008.690	3.701.153	5.669.922

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında BAE, 2017 yılında 13. sırada yer almıştır.

İKİLİ EKONOMİK VE TİCARET ANLAŞMALARI:

Anlaşma Adı	İmza/ Onay Tarihi
8. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı	10.02.2011
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	28.09.2005/ 24.07.2011
Küresel Taahhüt ve Hizmet Kuruluşu (TRICON) ve KOSGEB Arasında Anlaşma	31.10.2003
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	29.01.1993/

	27.12.1994
Türkiye - Birleşik Arap Emirlikleri Hava Ulaştırma Anlaşması	26.10.1986
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	09.08.1984
BDDK ile BAE Merkez Bankası Arasında Teknik İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı	17.02.2009
Türkiye ile KİK arasında STA yapılması yolunda çalışmalar devam etmektedir.	

BAE'DEKİ TÜRK İŞ KONSEYLERİ:

İş Konseyleri, BAE'de yerleşik olarak faaliyet gösteren yabancı firmaların ve profesyonellerin, resmi kurumlarla koordinasyonunu ve işbirliğini sağlamak üzere, mevzuat gereği kurulan işadamları derneği statüsündedirler. Ülkenin idari yapısına uygun olarak, Abu Dhabi ve Dubai'de ayrı ayrı kurulmuş iki Türk işadamları derneği (konseyi) mevcuttur.

Dubai Türk İş Konseyi (Turkish Business Council in Dubai & Northern Emirates): Dubai (ve kuzey emirliklerinde) faaliyet gösteren ikiyüze yakın Türk işadamı ve profesyonelin oluşturduğu Dubai Türk İş Konseyi 2005 yılı Şubat ayında Dubai Ticaret ve Sanayi Odası'nın himayesinde ve gözetiminde seçimlerini yapmış, 21 Mart 2005 tarihinde de anılan Oda'ya tescil edilerek faaliyetine başlamıştır (<http://www.tbcdubai.org/>).

Abu Dhabi Türk İş Konseyi (TBC in Abu Dhabi): Abu Dhabi Emirliğinde faaliyet gösteren Türk firma ve profesyonellerince 2009 yılında kurulmuştur. Abu Dhabi Ticaret Odasına tescilli olup, halen 35 üyesi bulunmaktadır (<http://www.tbcabudhabi.org/>).

DUBAİ-TÜRK TİCARET MERKEZİ:

Türkiye'nin 2023 yılı ihracat stratejisi hedefleri doğrultusunda, değişen rekabet koşullarına ve ihtiyaca uygun olarak ihracatın gelişmesine olanak sağlamak amacıyla hayata geçirilecek olan Türkiye Ticaret Merkezleri projesi ülkemiz adına hedeflenen ihracat rakamlarına ulaşma noktasında önemli bir misyon edinecektir. (<http://ttcenter.com.tr>)

Türkiye Ticaret Merkezlerinin, Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin (TİM) öncülüğünde ve koordinasyonunda diğer ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla kurulması hedeflenmektedir.

BAE'nin Dubai şehrinde TTM hizmet vermeye başlamıştır. Dubai TTM'nde faaliyet göstermek isteyen iklimlendirme, bilişim ve mücevher sektöründeki firmalarımız TTM'de faaliyet koşullarını öğrenmek için (<http://ttcenter.com.tr/tr/nerelerdeyiz.html>) adresinde belirtilen Bölge Koordinatörü (anilozer@tim.org.tr) ile temasa geçebilmektedir

4. BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN MEYVE SEBZE MAMULLERİ SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 8. Türkiye'nin Birleşik Arap Emirlikleri'ne Meyve Sebze Mamulleri İhracatı

	2017	2018	DEĞİŞİM
ÜRÜN GRUBU	FOB USD	FOB USD	FOB USD
GAZLI SULAR.MADEN SULARI VE GAZOZLAR	12.245.083	15.655.005	28%
SULAR.BUZ VE KAR	9.784.390	7.513.943	-23%
REÇEL.JÖLE.MARMELAT	1.453.055	1.853.026	28%
DİĞER SEBZE KONSERVELERİ	2.259.756	1.684.467	-25%
SEBZE.MEYVE.BİTKİ PARÇALARI KONSERVELERİ SİRKELİ	561.955	750.429	34%
ELMA SULARI	533.478	601.780	13%
DOMATES SALÇASI	931.525	508.882	-45%
KURUTULMUŞ SEBZELER	563.767	485.474	-14%
DİĞER MEYVE KONSERVELERİ	621.105	471.320	-24%
DİĞER MEYVA SULARI	88.570	419.363	373%
DOMATES KETÇABI VE DİĞER DOMATES SOSLARI	12.505	270.239	2.061%
TURUNÇGİL SULARI	17.802	125.235	604%
SİRKE	13.253	99.323	649%
KARIŞIK HALDEKİ MEYVE VE SEBZE SULARI	54.255	58.700	8%
ALKOLLÜ İÇKİLER (ALKOL DERESESİ<80)	32.267	55.295	71%
ÇEŞNİ.LEZZET VERİCİ KARIŞIMLAR VE SOSLAR	39.674	51.851	31%
DOMATES KONSERVELERİ	50.257	42.333	-16%
DONDURULMUŞ MEYVELER	30.637	33.172	8%
PATATES KONSERVELERİ. DONDURULMUŞ	21.443	26.259	22%
BİRA	23.942	22.890	-4%
KAYISI KONSERVELERİ. ALKOLLÜ.ALKOLSÜZ. TATLANDIRILMIŞ	23.951	16.447	-31%
ŞARAP	6.811	9.508	40%
DONDURULMUŞ SEBZELER	12.749	8.634	-32%
ŞEKERLE KONSERVE EDİLMİŞ SEBZELER. MEYVELER VE DİĞER BİTKİ PARÇALARI	14.768	8.142	-45%
PATATES KONSERVELERİ. DONDURULMAMIŞ	2.773	7.154	158%
FASULYE KONSERVELERİ. DONDURULMAMIŞ	2.295	4.947	115%
ÜZÜM SUYU	502	3.258	549%
ANANAS SUYU	0	1.872	
DİĞER SEBZE KONSERVELERİ. DONDURULMUŞ	0	1.195	
MANTAR.DOMALAN KONSERVELERİ	214	1.139	433%
DOMATES SUYU	0	768	
BEZELYE KONSERVELERİ DONDURULMAMIŞ	3.103	307	-90%
DONDURULMUŞ KURUTULMUŞ VEYA DİĞER ŞEKİL. MUHAFAZA EDİLMİŞ DİĞER MEYVE VE SEBZELER	0	57	
ALKOLLÜ İÇKİLER (ALKOL DERESESİ>=80)	4.796	0	-100%
ÇİLEK KONSERVELERİ. ALKOLLÜ.ALKOLSÜZ TATLANDIRILMIŞ	168	0	-100%
GEÇİCİ KONSERVE EDİLMİŞ SEBZELER	960	0	-100%
GENEL TOPLAM	29.420.411	30.792.954	5%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri (<http://www.uib.org.tr>)

2017 yılında Türkiye Meyve Sebze Mamulleri Sektörünün Birleşik Arap Emirlikleri'ne ihracatı 29,4 milyon dolar, 2018 yılında 30,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir (Tablo 8). Sektörün 2018 yılı ihracatında Birleşik Arap Emirlikleri 12. sırada yer almaktadır.

Tablo 9. UMSMİB'in Birleşik Arap Emirlikleri'ne Meyve Sebze Mamulleri İhracatı

	2017	2018	DEĞİŞİM
ÜRÜN GRUBU	FOB USD	FOB USD	FOB USD
SULAR.BUZ VE KAR	1.082.452	324.705	-70%
DOMATES SALÇASI	139.370	117.168	-16%
SEBZE.MEYVE.BİTKİ PARÇALARI KONSERVELERİ SİRKELİ	98.541	105.737	7%
BİRA	23.942	22.890	-4%
KURUTULMUŞ SEBZELER	59.745	15.529	-74%
REÇELJÖLE.MARMELAT	17.220	13.985	-19%
GAZLI SULAR.MADEN SULARI VE GAZOZLAR	347.418	13.511	-96%
KARIŞIK HALDEKİ MEYVE VE SEBZE SULARI	0	13.215	
ŞEKERLE KONSERVE EDİLMİŞ SEBZELER. MEYVELER VE DİĞER BİTKİ PARÇALARI	11.930	7.281	-39%
TURUNÇGİL SULARI	0	3.618	
DİĞER MEYVE KONSERVELERİ	0	2.458	
DİĞER SEBZE KONSERVELERİ	544	1.124	106%
ÜZÜM SUYU	0	864	
ELMA SULARI	0	595	
DOMATES KONSERVELERİ	2.563	0	-100%
GENEL TOPLAM	1.783.726	642.681	-64%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri (<http://www.uib.org.tr>)

UMSMİB'in Birleşik Arap Emirlikleri'ne ihracatı **2017 yılında 1,7 milyon dolar, 2018 yılında 642 bin 681 dolar** olarak gerçekleşmiştir. Birleşik Arap Emirlikleri UMSMİB 2018 yılı ihracatında değer bazında sıralamaya göre 32. sırada yer almaktadır (Tablo 9).

Tablo 10. Birleşik Arap Emirlikleri'nin Ürün Grubu Bazında Başlıca Meyve Sebze Mamulleri İthalatı (1000 USD) (İlk 15 Ürün)

		2015	2016	2017
GTİP	ÜRÜN AÇIKLAMASI	1000 USD	1000 USD	1000 USD
	GENEL TOPLAM	1.085.939	1.036.710	1.527.913
220830	Viskiler	19.903	20.223	229.176
220421	Diğer şarap ve üzüm sırası (durdurulmuş)-muhtevası 2 litre/daha az kaplarda	102.718	95.711	208.237
200990	Karışık haldeki meyva ve sebze suları: Brix değeri 67'yi geçenler: Elma ve armut suyu karışımları:	114.336	113.711	104.117
220720	Tarım ürünlerinden elde edilenler- Alkol derecesi hacim itibariyle % 80 veya daha fazla olan (denatüre) edilmiş etil alkol	29.239	26.762	103.220
220210	Sular (mineral sular ve gazlı sular dahil) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış ve aromalandırılmış)	165.866	131.612	88.190
220410	Köpüklü şaraplar	41.051	34.960	86.026
200410	Patatesler: (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş, dondurulmuş) (20.06 pozisyonundaki ürünler hariç) :	64.596	70.396	73.182
220110	Mineral sular ve gazlı sular	41.887	46.485	56.504
220890	Diğer alkol ve alkollü içkiler-alkol derecesi % 80'den az, tağyir edilmemiş	18.655	16.322	55.604
200290	Domates; diğer şekilde (sirke, asetik asitten başka şekilde konserve edilmiş)	60.547	53.424	50.940
200989	Diğer meyvaların suları	22.878	33.884	47.413
220860	Vodka	8.333	6.478	39.058
220820	Muhtevası 2 litre veya daha az kaplarda olanlar : Üzüm şarabı veya üzüm cibresinin damıtılması yolu ile elde edilen alkollü içkiler:	6.248	2.856	28.585
200799	Diğerleri: Reçeller, jöleler, marmelatlar, meyva veya sert kabuklu meyva püresi, meyva veya sert kabuklu meyva pastları (pişirilerek hazırlanmış) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeleri içersin içermesin)	29.645	27.511	24.969
200820	Ananas:(ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler veya alkol katılmış olsun olmasın) :	26.106	17.061	23.304

Kaynak: Trademap (www.trademap.org)

Trademap verilerine göre, Birleşik Arap Emirlikleri'nin 6'lı GTİP bazında Toplam Meyve Sebze Mamulleri ithalatı 2015 ve 2016 yıllarında 1 milyar dolar, 2017 yılında 1,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir (Tablo 10).

Tablo 11. Birleşik Arap Emirlikleri'nin Ülke Bazında Başlıca Meyve Sebze Mamulleri İthalatı (1000 USD) (İlk 30 Ülke)

	2015	2016	2017
ÜLKELER	1000 USD	1000 USD	1000 USD
Dünya	1.085.939	1.036.710	1.527.913
Fransa	134.693	128.450	275.211
Birleşik Krallık	46.119	44.073	230.425
Amerika Birleşik Devletleri	85.479	81.158	146.624
Suudi Arabistan	115.810	113.423	108.648
İtalya	51.165	46.538	72.699
Güney Afrika	36.389	30.327	66.536
Hollanda	57.793	82.252	61.814
Tayland	52.596	40.652	43.844
Almanya	59.704	36.292	43.690
Mısır	36.955	38.492	39.702
Çin	35.209	35.347	36.094
Hindistan	34.190	37.643	35.079
Belçika	26.703	31.258	33.878
Avustralya	14.964	13.493	31.604
Türkiye	25.368	28.068	27.114
İspanya	26.493	26.414	24.067
Japonya	51.547	38.490	23.837
Pakistan	11.585	11.503	15.396
Yeni Zelanda	9.009	6.957	14.138
Meksika	3.698	3.813	12.653
Brezilya	7.023	5.288	12.641
Şili	4.970	4.329	12.249
Bahreyn	9.610	12.961	8.544
İran, İslam Cumhuriyeti	11.947	3.884	8.431
Avusturya	13.887	15.338	8.390
Filipinler	8.683	8.878	7.992
Lübnan	9.217	7.631	7.873
İsveç	894	454	7.737
Polonya	7.664	8.612	7.169
Norveç	2.720	3.225	6.972

Kaynak: Trademap (www.trademap.org)

Birleşik Arap Emirlikleri'nin ***Meyve Sebze Mamulleri ithalatı yaptığı ülkeler sıralamasında Türkiye 15. sırada yer almaktadır (Tablo 11).***

5. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

A) Genel Tavsiyeler:

BAE'nin önde gelen şirketlerin (holdinglerin) başkanları yada üst düzey yöneticileriyle kişisel ilişki kurulmasına önem verilmesi, ithalatçının, gerektiğinde Türkiye'ye (tesislere) davet edilmesi BAE ziyareti kadar önemlidir.

BAE'ye, bölge ülkelerinden gelecek talepleri yakalamak için girilmesi daha uygun görülmektedir. Bu çerçevede, uzun vadeli bir iş planı için ülkede ofis/şube açılması faydalı olacaktır.

İhracat öncesinde taraflar biraraya gelerek; ürünün spesifikasyonu, yüklemde/teslimatta kalite kontrolü yapacak uluslararası denetim firması, teslim ve ödeme şekli, ihtilafa düşülmesi durumunda yetkili kılınacak mahkemelerin (Dubai ve Türk şirket merkezinin bulunduğu şehir) tespitinde fayda vardır. Sevkiyat öncesi "Proforma Fatura" düzenlenmesi ve (standart ve fiyat açısından) son bir kez daha ithalatçı firma teyidinin alınması yararlı olacaktır.

Ödemelerde bankacılık sisteminin (peşin yada teyitli dönülmez akreditif) kullanılması ve sektörde önde gelen (Türkiye ile iş yapan) bankalar tercih edilmelidir.

İş kurulumu öncesinde (bilhassa ticari acentelik/distribütörlük verilmesi hususunda) BAE'de bir avukatlık firması/hukuk bürosu ile temasa geçilmesi tercih edilmektedir. Bu konuda, Abu Dhabi veya Dubai'deki Ticaret Müşavirliklerimiz ile de istişare için temasa geçilebilir.

İş dünyasında, yönetici statüsünde çalışanların çoğu yabancı uyruklu olduğundan, görüşme ve yazışmalarda İngilizce yaygın olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla, kartvizitin bir tarafı Arapça diğer tarafı İngilizce olmalıdır. Ayrıca, firma broşür ve diğer promosyon malzemelerinin de hem Arapça hem de İngilizce olması etkili tanıtım açısından faydalıdır.

Özellikle Dubai'deki uluslararası sektörel ticaret ve sanayi fuarlarına, düzenli olarak her yıl katılım sağlanması, firmanın pazarda ortaya koyacağı istikrar ve pazara gösterdiği önem/ciddiyet açısından önemlidir. (<http://www.dwtc.com/>) Bu çerçevede; ülkemizce milli veya bireysel katılımı devlet yardımları kapsamında desteklenen BAE Uluslararası Ticaret Fuarlarının listesi Ticaret Bakanlığının web sayfasında (<https://eb.ticaret.gov.tr/portal/url/bsc>) yer almaktadır.

BAE'de günlük haberler için takip edilebilecek başlıca gazeteler; Gulf News (<https://gulfnews.com/>) ve Khaleej Times'dır (<https://www.khaleejtimes.com/>).

BAE'de Abu Dhabi ve Dubai'de olmak üzere iki Ticaret Müşavirliğimiz bulunmaktadır. Dubai Ticaret Ataşeliğimizin (dubai@ticaret.gov.tr) sorumlu olduğu görev bölgeleri Dubai, Sharjah, Ajman, Umm Alquwain, Fujairah ve Ras Al Khaimah şehirlerdir. Abu Dhabi Ticaret Müşavirliğimizin (abudhabi@ticaret.gov.tr) görev alanı sadece Abu Dhabi'dir.

B) Diplomatik Temsilcilikler & Ticaret Müşavirlikleri:

T.C. Abu Dhabi Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

Tel: +971 2 443 32 61

Faks: +971 2 443 00 71

E-posta: abudhabi@ticaret.gov.tr

T.C. Dubai Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliği

Tel: +971 4 332 79 33

Faks: +971 4 332 53 43

E-posta: dubai@ticaret.gov.tr

BAE Ankara Büyükelçiliği

Tel: 0 312 491 21 51 - 490 14 14 - 490 14 68

Faks: 0 312 491 23 33

Eposta: ankara@mofa.gov.ae

Web: <http://www.uae-embassy.ae/Embassies/tr>

C) BAE Meslek Kuruluşları:

Abu Dhabi Ticaret Odası: <http://www.abudhabichamber.ae>

Dubai Ticaret Odası: www.dubaichamber.com

Sharjah Ticaret Odası: <http://www.sharjah.gov.ae/>

BAE Müteahhitler Birliği: <http://www.uaecontractors.org/>

D) Firma Rehberleri:

Jebel Ali S.B. (jafza) Firma Rehberi: <http://www.jd.ae/>

Firma Rehberi-Lunad: <http://www.yellowpages-uae.com/>

Firma Rehberi-Yellow Page-: www.yellowpages.ae

Firma Rehberi-Kompass: <http://ae.kompass.com/en>

ITC Firma Rehberi: <http://www.trademap.org/Index.aspx> -(companies)

KAYNAKLAR

1. Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)
2. Uludağ İhracatçı Birlikleri (www.uib.org.tr)
3. Trademap (www.trademap.org)

YASAL UYARI; Bu rapor Birliđimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliđimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliđimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.